

Ústní zpráva předsedy RS ČR přednesená na 3. sjezdu Rady seniorů České republiky dne 12. května 2017

Úvod:

Vážené delegátky a delegáti, vzácní hosté,

29. května tomu bude 12. let kdy sjednocené seniorské hnutí založilo Radu seniorů České republiky. Dnes hodnotíme již třetí funkční období, seniorská veřejnost očekává jasná stanoviska, odpovědi na výzvy současnosti a také výsledky v posjezdové budoucnosti. Historickým posláním 3. sjezdu seniorské samosprávy je vše splnit.

Senioři po 4 letech

Průměrná starobní penze vzrostla z 10 778 Kč v prosinci 2012 na 11 460 Kč v prosinci 2016 a po valorizaci k 1. lednu 2017 na 11 769 Kč. **Tj. za čtyři roky o 991 Kč.** Skromný příjmový růst generací třetího a čtvrtého věku tažený zejména nově přiznávanými důchody stále nepostačuje ke zvyšování kvality života ani u průměrného důchodce, natož u 55 % příjemců, kteří na průměrnou starobní penzi nedosahují. Z průměrného příjmu vynakládá průměrný český důchodce 80 % (79,52 % - 2015) na úhrady základních životních potřeb. A v tom není započítáno opotřebení elektrospotřebičů, nábytku, nádobí, dopravních prostředků, atd. Zkrátka předmětů dlouhodobé spotřeby. Stále větší počet seniorů žádá o pomoc, protože mají větší náklady na bydlení než penzi. A stále větší počet seniorů zvažuje, zda nakoupit léky, nebo potraviny. Také mezigenerační spravedlnost v České republice zaostává. **Měřeno nominálně poklesla hodnota podílu průměrného důchodu k průměrné mzdě v průběhu posledních čtyř let ze 43,6 na 41,4 procentních bodů.** A měřeno v reálných hodnotách, pak poměr reálné kupní síly penzí k reálné kupní síle mezd, měřený ve vývojové řadě od roku 1989 dosahoval v loňském roce 115,9 ku 161,7 procentním bodům. **Nůžky mezi aktivní a post aktivní části populace se tedy rozevřely téměř o polovinu.** Jak ukazují sociologické výzkumy čeští senioři jsou zvyklí žít skromně, mezigenerační nespravedlnost ale odsuzují! Na Radu seniorů dostáváme i takové dopisy, které požadují zažalovat pány poslance za

gigantický střet zájmů, když si sami stanovují a navyšují 70 až 100 tisícové platy.

Stanovisko k činnosti vlády:

Po sedmi letém vládnutí pravicových a úřednických vlád převzala současná koalice vládní zodpovědnost za nápravu zdevastované penzijní a sociální legislativy, za nespravedlivé nastavení daně z přidané hodnoty, za tzv. regulační poplatky ve zdravotnictví, za snížení dostupnosti lázeňské péče a také za nečinnost při selhání trhu nájemního bydlení. K nápravě vyjmenovaných bolestí a utrpení jsme iniciovali 27 jednání s premiérem a jeho ministry, připomínkovali 42 návrhů právních a 5 koncepčních předpisů, uplatnili 58 zásadních připomínek, zpracovali 44 konkrétních legislativních a 37 koncepčních návrhů a také předložili 4 vlastní návrhy zákonů. Současně jsme poctivě pracovali v Odborné komisi pro důchodovou reformu, v komisích pro tvorbu koncepce a zákona o sociálním bydlení, v Radě vlády pro seniory a v Radě vlády pro udržitelný rozvoj. Dále jsme svolali tři odborné konference s mezinárodní účastí a naši experti mnohokrát vystoupili na odborných konferencích ostatních pořadatelů. Přes všechno hektické úsilí se zdá, že čtyři roky pro nápravu zdevastovaných podmínek pro život seniorů nebyly dostatečné. **K dnešnímu dni můžeme vládě poděkovat, a rád tak činím, za obnovení původní valorizace penzí, za zrušení regulačních poplatků ve zdravotnictví, za zpřístupnění lázeňské péče, za valorizace penzí v letech 2015 a 2017, za zastropování důchodového věku a za respektování rozhodnutí Ústavního soudu a plnohodnotné vykompenzování zrušené slevy na dani pracujícím důchodcům.** Naopak, deset let požadovaný zákon o sociálním bydlení je v Poslanecké sněmovně již více než měsíc stále v prvním čtení. A o nápravě, respektive o kompenzaci nově přiznaných důchodů u středně příjmových osob po říjnu 2011, které jsou až o 600 Kč nižší oproti minulosti, se ani neuvažuje! **Kolegium a 3. sjezd Rady seniorů ČR vyzývá partnerské i ostatní politické strany ke schválení vládního návrhu zákona o sociálním bydlení.** Upozornujeme paní a pány poslance, že jejich aktivity pozorně sledujeme a seniory budeme informovat. A to jmenovitě. **Pokud chcete seniorské hlasy ve volbách, musíte si je zasloužit.**

Samostatnou kapitolou vládní seniorské agendy je valorizace penzí. Je tomu již 18 roků, kdy sjednocené seniorské hnutí, tehdy pod správou Koordinačního výboru organizací důchodců a zdravotně postižených ČR, přišlo na tehdejší vládu s konkrétním návrhem penze valorizovat automaticky. **A to tak, aby valorizace plně vykompenzovala 100 % růst životních nákladů důchodců a podíl na prosperitě společnosti činil polovinu růstu reálných mezd.** Tento požadavek se podařilo nyní prosadit a navíc dle doporučení důchodové komise i ve dvou variantách. Jde o to, aby nepředvídatelná inflace důchodce nepoškodila. **Mám velkou radost, český penzijní systém se posouvá o řád výše.** Věřím, že Senát, nebo prezident dokonalejší, spravedlivější a progresivnější valorizaci penzí nezkomplikují.

Boj o společenské postavení a funkčnost Rady seniorů České republiky :

Vážené delegátky, Vážení delegáti,

Již na 2. sjezdu byl otevřen zásadní problém společenského postavení a nástrojů Rady seniorů České republiky, aby mohla účinně ovlivňovat kvalitu života seniorské populace. Sjezd vytýčil požadavek převzít osvědčené zkušenosti Rakouska a k tomu zpracovat příslušný zákon. Z naší strany bylo splněno vše. Zákon „o podpoře záležitostí starší generace (zákon o seniorech)“ schválilo Kolegium 25. března 2015 a od té doby jej projednáváme a přesvědčujeme politiky. **S politováním dnes ale musím konstatovat, že úspěšní nejsme.** Přes desítky uskutečněných jednání a zdařilou mezinárodní konferenci „O seniorské participaci“, která odpovědným ministrům vysvětlila velké rozdíly v podmínkách, nástrojích a funkcích rakouské a české Rady seniorů věcně odpovědná ministerstva, tj. ministerstvo práce a sociálních věcí a ministerstvo pro lidská práva a legislativu, jsme nepřesvědčili. A následně při oslovení partnerských poslaneckých klubů pouze tři z pěti byly ochotny uvažovat o přiznání exkluzivity seniorské samosprávě. Podotýkám, že ani 40 a více let seniory odpracovaných pro společnost, pány politiky neobměkčilo. **Sjezd v této souvislosti děkuje za podporu a pomoc rakouské radě seniorů, EURAGu a jejím představitelům. Tj. MUDr. Elizabeth Pittermann a Prof. Dr. Dirku Jarrému. Dále sjezd děkuje**

poslankyni Janě Hnykové z hnutí Úsvit – Národní koalice za velkou práci odvedenou ve Sněmovně.

Nový občanský zákoník z dob ministra spravedlnosti za ODS přidělil Radě seniorů ČR právní statut „spolku“. Jako Zahrádkářům, Turistům, Baráčníkům, Sokolům a dalším. A to ke vši účtě k vyjmenovaným organizacím, na jejichž existenci je občanská společnost postavena. Naše činnosti a aktivity jsou ale jiné. **Připomínkujeme zákony a podzákonné právní předpisy. Vyjednáváme s ústavními činiteli, s vedením krajské a městské samosprávy. Analyzujeme sociální postavení a kvalitu života seniorské populace. Organizujeme výzkumy a odborné konference, zpravidla s mezinárodní účastí. Zpracováváme vlastní návrhy zákonů a koncepcí. Naši experti pracují v poradních týmech vlády, ministerstev, krajských a městských samospráv. A teprve potom organizujeme společenské, kulturní, osvětové a vzdělávací aktivity, sportovní a turistické akce, tedy spolkový život. Postavení „spolku“ neodpovídá objektivní realitě, Nový občanský zákoník je ve vztahu k Radě seniorů ČR špatný! A v ostatních příslušných právních předpisech společenské postavení a vymezení vzájemných vztahů na úrovni centrálních, krajských i městských výkonných orgánů státní a městské samosprávy s Radou seniorů ČR chybí. A to nehovořím o právní nejistotě Rady a jejich členských organizací z hlediska financování. Sečteno a podtrženo: společenské postavení, prestiž a funkčnost seniorské spoluúčasti na rozhodování věcí veřejných zaručena není, je proměnlivá v čase a závisí na volebních cyklech a výsledcích voleb zastupitelských sborů.** Po každých volbách jsme opakovaně donuceni dohadovat formy, nástroje a rozsah spolupráce i podmínky financování. Ne vždy je to jednoduché. Na přijetí u hejtmana Moravskoslezského kraje jsem čekal půl roku a požadované jednání s Asociací krajů o novelizaci zastaralého Memoranda o spolupráci se ani po půl roce neuskutečnilo. **Jde o aroganci 1. stupně, kterou jsem za 20 let působnosti ve vedoucích seniorských funkcích nezažil.**

S velkou pozorností sledujeme projednávání vládního návrhu zákona o „Statutu veřejné prospěšnosti“. Může z nás být neziskovka druhé kvality, které státní ani veřejné prostředky přidělovány nebudou. Zdá se, že na rozdíl od okolních zemí, nebo na rozdíl od českých zaměstnavatelů a odborářů, seniorská samospráva v Česku

vítána není. Přitom podíl starších osob na rozhodování věcí veřejných prostřednictvím zastupitelské demokracie je k jejich počtu pětkrát podhodnocen. **Třetí sjezd Rady seniorů ČR si dovoluje všem 2 931 seniorským zástupcům v zastupitelských sborech poděkovat.**

Na druhé straně je spravedlivé přiznat, že dalšími determinanty funkčnosti Rady jsou kromě postoupených práv a nástrojů seniorské samosprávy státem také odpovědnost, houževnatost a profesionalita seniorských vůdců. Od Vážených kolegů poslouchám výhrady na nízkou disciplínu při vyjednávání s ústavními činiteli a dalšími partnery. Nedodržujeme dohodnutý program, ani postup, ani taktiku. Vše ovlivňuje prestiž Rady a zejména výsledky vyjednávání. **Ano, do vlastních řad dnes s velkou lítostí sjezdu oznamuji, že oproti minulosti se akční jednota seniorské konfederace nezvýšila.** Problémy máme v některých krajích a v posledních dvou letech také na úrovni centra. Ukazuje se, že nedostatky jsou již v přenosu informací z jednání orgánů seniorské centrály, které ne vždy odrážejí objektivní realitu. Dokonce jsme zachytili snahu zanést rozkol do seniorského hnutí, členská základna ale iniciovaný rozkol nepodpořila. **Velmi bolí, když důsledkem neuspokojených ambicí prosazujeme méně než bychom mohli.**

Přitom doba je vážná a čeká nás velká práce. O čem hovořím? Hovořím o tom:

- že máme skromné nastavení výpočtu českých penzí,
- že vysoký podíl penzí předčasných může dále skokově růst důsledkem digitalizace a robotizace NH,
- že v českém penzijním systému stále chybí institut minimálního starobního důchodu a také,
- že případná absence nebo nedůsledná realizace zákona o sociálním bydlení, budou nejen zvyšovat příjmovou diferenciaci starobních důchodů, ale velké skupině osob také mohou důstojné stárnutí zkomplikovat. Jde o starší, osamocené seniorky a seniory bez kombinovaného důchodu. Právě ony mohou propadnout do skutečné materiální bídy.

Na základě osobních zkušeností z práce důchodové komise si dovoluji sjezd upozornit, že prosadit novou a navíc k současným seniorům vstřícnou penzijní reformu nebude jednoduché. Ekonomických a politických zájmů je mnoho a navíc bývají protichůdné. **Více než 24 letá existence sjednoceného seniorského**

hnutí prokázala, že za seniorskou samosprávu nikdo nikdy nic nevybojoval a ani nevybojuje. Proto vznikla, proto máme stále mnoho práce. **Postupovat jednotně je obrazem profesionality a také historickou odpovědností každého z vůdců seniorského hnutí.**

Partnerské politické strany:

Prosazení legislativních a koncepčních návrhů ve prospěch seniorské populace není jednoduché. Při neúspěchu na ministerstvech jsme plně závislí na poslaneckých a senátorských klubech v Parlamentu České republiky. Jde o poslední možnost, kterou permanentně využíváme po celou dobu existence Rady a jejího předchůdce Koordinačního výboru organizací důchodců a zdravotně postižených ČR. Od posledního sjezdu jsme měli čest uzavřít další 3 dohody o spolupráci s parlamentními politickými stranami. Celkově již s Radou seniorů ČR spolupracuje 5 politických stran. První Dohoda o spolupráci byla uzavřena s ČSSD. Poté následovaly KSČM, KDÚ – ČSL, hnutí Ano 2011 a poslední dohodu máme uzavřenu s hnutím ÚSVIT – NK. Díkce uzavřených dohod je v podstatě stejná. Všechny obsahují závazky politiků k předkládání legislativních návrhů Rady do Parlamentu, dále k podpoře konstituování a činnosti krajských a městských rad seniorů. Většina partnerských stran deklaruje podporu (ČSSD, KSČM, KDÚ – ČSL, ÚSVIT – NK) personálnímu zapojení zástupců Rady seniorů do mediálních rad ČT a ČR a jedna (ČSSD) též podporu měsíčníku Doba seniorů. Naopak Rada seniorů ČR je zavázána k pravidelnému organizování předvolebních krajských kulatých stolů se seniorskou tematikou před parlamentními a krajskými volbami, k umožnění placené inzerce k propagaci politik politických stran v Době seniorů a také k pozvání jejich představitelů na sjezdy Rady. **Je pro mne velkou ctí dnes poděkovat přítomným pánům předsedům, že naše pozvání přijali.**

Vše vyjmenované se stane. Rada seniorů ČR vstoupí do voleb aktivně, cílem bude oslovit co nejvíce z 2 400 000 seniorských voličů a přesvědčit je, aby svoji občanskou povinnost všichni splnili. **Rada seniorů ČR ale nemá právo vstupovat do volebního boje, jak by mnozí uvítali a někteří požadují. Naší povinností, je ale seniory informovat, jak která politická strana ovlivnila jejich život.** Jsme korektní, nadstranickou organizací a také jsme seriózním partnerem pěti parlamentních politických stran.

Předvolební krajské kulaté stoly kulaté stoly se seniorskou tematikou se uskuteční ve všech krajích. Pozveme současné parlamentní politické strany a také ty, které dle posledních sociologických výzkumů mají pro vstup naději. Možnost představit seniorské projekty budou moci kandidáti na poslance též na členských schůzích a besedách všech 173 členských subjektů Rady seniorů ČR. Dále na stránkách Doby seniorů nebo na www.rscr.cz. Uvažujeme ale také o dalších formách aktivizace seniorů na volební účasti a na volebním výsledku. Za volební témata Rady seniorů ČR sjezd vyhlašuje:

1. schválení spravedlivějšího, dokonalejšího a progresivnějšího schéma valorizace penzí ještě v tomto funkčním období PS,
2. schválení vládního návrhu zákona o sociálním bydlení ještě v tomto období PS,
3. valorizaci penzí 2018 a
4. schválení zákona o seniorech v novém funkčním období PS.

Vážené partnerské politické strany si také dovoluujeme požádat o umístění dostatečného počtu osob 65+ na svých kandidátkách.

Stanovisko sjezdu seniorské samosprávy k předčasných volbám:

Rada seniorů ČR zásadně odmítá záměry některých politických stran uskutečnit předčasné Parlamentní volby. **Důrazně upozorňujeme Vážené pány politiky, že seniorská populace neuznává legitimitu voleb za nízké volební účasti, na kterou někteří spoléhají.**

Aktivity Rady seniorů ČR ve čtvrtém funkčním období:

Vážené delegátky, Vážení delegáti,

do nového funkčního období vstupuje sjednocené seniorské hnutí s velkými ambicemi. Předkládáme program, jehož realizace podstatným způsobem přispěje k růstu kvality života více než pětiny populace České republiky. Na rozdíl od předchozích let je odvážnější, konkrétnější a věcně bohatší. Dovolujeme si oslovit stát 38 požadavky, krajskou a městskou samosprávu 4 požadavky a partnerské politické strany požadavkem jedním. Společných úkolů je 7 a specifických úkolů pouze pro Radu seniorů ČR 6. Vše máte v materiálech. V rámci vymezeného času si dovolím čtyři z nich okomentovat:

Sjezd požaduje pro současné seniory uskutečnit vstřícnou penzijní reformu, která zajistí důstojné podmínky života 102 000 (penze do 8 000 Kč) příjemcům nízkých penzí. Která systémově podnítl snížení počtu penzí předčasných, podnikatele zaváže přispívat do třetího pilíře na úroveň v Evropě obvyklou a také vytvoří systémové předpoklady pro růst výše českých starobních penzí obecně. Sami uznáte, že patnácté místo České republiky z 24 hodnocených evropských zemí v paritě kupní síly penzí žádná sláva není. Ke splnění těchto cílů program definuje 10 konkrétních nástrojů, při jejich tvorbě a expertním projednávání jsme připraveni spolupracovat.

Sjezd požaduje schválit vládní návrh zákona o sociálním bydlení ještě v tomto funkčním období Poslanecké sněmovny. Pokud se tak nestane neudělalo se nic a začínáme zase znovu. Již po čtvrté! **Pánům zákonodárcům si v této souvislosti dovoluji připomenout, že průměrná cena tržního nájemného, dle publikovaných informací, je v ČR 178 Kč za 1m². Z toho v Praze 317 Kč za 1m² a v Brně 225 Kč za 1m². Proti skokovému růstu nákladů na bydlení stojí průměrná starobní penze sólo osamělé ženy ve výši 10 687 Kč.** Kromě uvedení zákona v život je také velmi důležité nastartovat výstavbu chybějících sociálních bytů. Podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů v roce 2015, malometrážních bytů chybělo 77 214. Sjezd požaduje zajistit výstavbu 2 500 bytů ročně, což prostřednictvím vysokého multiplikačního efektu významně podpoří nejen stagnující stavebnictví, ale též jeho dodavatele.

S ohledem na nízké starobní penze (11 772 Kč – 31. leden 2017, a 55 % příjemců na průměrnou starobní penzi nedosahuje) sjezd požaduje seniorské slevy v dopravě, kultuře, v městských sportovních zařízeních, botanických a zoologických zahradách.

A v neposlední řadě sjezd požaduje právní nárok na seniorské zastupování. Seniorská centrála a seniorská samospráva není o nic horší než obdobné instituce zaměstnanců nebo zaměstnavatelů, kteří jej mají!

Závěr:

Co říci závěrem?

Hodnocená čtyři léta za současné vládní koalice byla oproti létům předchozím jiná. Na rozdíl od pravicových nebo úřednických vlád

jsme měli možnost aktivně spolupracovat, podařilo se prosadit řadu věcí. Viz zpráva o plnění programu za léta 2013 až 2017, str.6. Zcela na nové úrovni se rozvíjela spolupráce s Českou televizí, věřím, že tomu tak bude i nadále. Udrželi jsme vydávání vlastního periodika a konsolidovali webové stránky. Velký posun nastal na úrovni krajských rad seniorů, které jsou uznávaným partnerem krajských samospráv. Věřím, že zastaralé Memorandum o spolupráci s Asociací krajů se podaří pro seniory vstřícně aktualizovat.

Je pro mne velkou ctí a rád tak činím poděkovat v této souvislosti za podporu České straně sociálně demokratické za měsíční odběr 1 000 kusů Doby seniorů.

Děkuji nejvyšším ústavním činitelům ČR, tj. prezidentovi ČR, předsedovi Senátu a předsedovi Poslanecké sněmovny Parlamentu za vstřícnost a podporu Rady seniorů ČR při organizování mezinárodních odborných konferencí.

Děkuji paním poslankyním Maxové a Nohavové za předložení poslaneckých návrhů zákonů pro bezplatné očkování osob 65+ proti pneumokokovým infekcím. Věřím, že budou schváleny.

Děkuji panu ministru Babišovi za přiznání Radě seniorů ČR institutu stálého meziresortního připomínkového místa při tvorbě právních předpisů ministerstva financí.

Děkuji ministerstvu práce a sociálních věcí za uchopení iniciativy a za zpracování komplexního návrhu zákona o sociálním bydlení.

Děkuji Českomoravské konfederaci odborových svazů a jejímu předsedovi Josefu Středulovi za podporu a koordinaci postupu při prosazování zákonů se seniorskou tematikou.

Děkuji Váženým kolegům z kolegia, předsednictva i z odborného aktivu za aktivitu a obětavost. Zejména děkuji odcházejícím kolegům z aktivní činnosti v orgánech Rady seniorů ČR.

Nakonec děkuji sponzorům a MPSV, bez jejichž pomoci by 3. sjezd Rady seniorů České republiky nemohl být uskutečněn.

Osobně pak děkuji všem za důvěru, podporu a spolupráci. Do dalších let si popřejme pevné zdraví, pohodu a optimismus.

Přeji všem hezké vzpomínky na 3. sjezd sjednoceného seniorského hnutí.

V Praze dne 12. května 2017

3. sjezd RS ČR